

ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ

ਸਾਨਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੇ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਹੀ ਘਰ ਸੀ ਉਸ ਦਾ। ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਮਤਲਬ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਡਰਾਈਵ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਥੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬੋਤਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵੀ ਕਾਰ 'ਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਡਰਾਈਵ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਸੀ ?

ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਦੌੜਾਉਂਦੀ ਉਰਮਿਲਾ ਬਿੰਦੂ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੇ ਆਫ਼ਿਸ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਰਮਿਲਾ ਲਈ ਇਹ ਵਿਜ਼ਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰੇ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗਾਹਕ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਚਾਹੁਣ ਮਿਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੀ। ਬਿੰਦੂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੀ ਗਾਹਕ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਰਮਨ 'ਚ ਜਾ ਵਸੀ ਸੀ।

ਸਾਇਕੋਲੋਜੀ ਵਿਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ 'ਚ ਉਤਰੀ ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਬੜੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕੇਸ ਆਉਂਦੇ ਸੀ ਉਸ ਕੋਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਹੱਲ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ, ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ, ਸੈਕਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਲਝੀ ਤੋਂ ਉਲਝੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਸੀ। ਪਰ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਕੇਸ ਉਸ ਲਈ ਚੈਲੰਜ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਿੰਦੂ ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸੀ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਬਿੰਦੂ ਉਸ ਦੇ ਆਫ਼ਿਸ 'ਚ ਆਈ, ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬੁੱਲ੍ਹ ਸੀਅ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਵੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਝਿਜਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਲੈਕਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਪਸੀ ਯਕੀਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਵੱਟ ਵੁੱਡ ਯੂ ਲਾਈਕ ਟੂ ਡਰਿੰਕ,” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

“ਨਥਿੰਗ...। ਥੈਂਕਯੂ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸੀਅ ਵੱਟੀ ਹੋਵੇ।

"ਓ.ਕੇ. ਆਈ ਮੇਕ ਏ ਕੱਪ ਆਫ਼ ਕੋਫੀ ਫਾਰ ਮਾਈਸੈਲਫ...।" ਆਖ ਕੇ ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੈਟਲ ਆਨ ਕੀਤੀ।

"ਹਾਓ ਵਾਜ਼ ਦਾ ਜਰਨੀ...?" ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ।

"ਓ.ਕੇ....।" ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

"ਡਿਡ ਯੂ ਡਰਾਈਵ...?" ਉਹ ਕੋਫੀ ਦੀ ਘੁੱਟ ਭਰਦੀ ਬੋਲੀ।

"ਜਸ...।" ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਹਿੱਲੇ।

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਚੁੱਪੀ ਛਾਈ ਰਹੀ।

"ਓ.ਕੇ. ਟੈਲ ਮੀ ਸਮਥਿੰਗ ਅਬਾਊਟ ਯੂਅਰਸੈਲਫ...।" ਉਰਮਿਲਾ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੀ।

"ਜੂ ਸਪੀਕ ਪੰਜਾਬੀ...?" ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਯਸ..ਆਈ ਡੂ..। ਮੈਂ ਛੇ ਜੁਬਾਨਾਂ ਬੋਲਦੀ ਹਾਂ...। ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਇੰਗਲਿਸ਼, ਸਪੈਨਿਸ਼ ਅਤੇ ਫ਼ਰੈਂਚ...। ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਜੁਬਾਨ 'ਚ ਮਰਜ਼ੀ ਗੱਲ ਕਰੋ...।" ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ।

"ਪੰਜਾਬੀ ਠੀਕ ਹੈ...। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੈਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਐ, ਪਰ ਮੈਂ ਵਿੱਚਦੀ ਅੜਕ ਜਾਣੀ ਆਂ...।" ਬਿੰਦੂ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰੀ ਬੋਲੀ।

"ਸੋਰੀ...। ਇਹ ਮੇਰੀ ਗ਼ਲਤੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ.. ਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਨੇ..। ਮੈਂ ਫੇਰ ਸੋਰੀ ਹਾਂ...।" ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਛਤਾਵਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ...। ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੋਰੀ ਨਾ ਕਹੋ ਪਲੀਜ਼...। ਭੁੱਲੇਖਾ ਤਾਂ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਂਦੈ...। ਨਾਲੇ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ...।" ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮਿਲਾਈਆਂ।

"ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ...।" ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਸਲਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

"ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਬੋਲ ਲੈਂਦੇ ਹੋ...। ਮੈਂ ਦੇਖਿਐ..ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ...। ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਫੇਰ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਘੋਟੀ ਜਾਣਗੇ...। ਮੇਰੀ ਸੋਸਲ ਵਰਕਰਨੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬਣ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆਈ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾ ਬੋਲਣੇ ਹਟੇ...। 'ਮਰੀਕਣਾ ਵਾਂਕੂ' ਰਿੜਕ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲੇ। ਫੇਰ ਇਕ ਦਿਨ ਮੋਬਾਇਲ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਹਿੜ ਹਿੜ ਕਰੀ ਜਾਵੇ...। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਣਦੇ ਓ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਫੇਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਹਣੂ ਭੁਲੇਖਿਆਂ 'ਚ ਪਾਉਣੇ ਓ..। ਇਹ 'ਚ ਕਾਹਦੀ ਵਡਿਆਈ ਐ...?" ਬਿੰਦੂ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਉਰਮਿਲਾ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸੀ, ਤਾਂਕਿ ਚੁੱਪੀ ਤੇ ਅਜਨਬੀਪਣ 'ਚ ਘਿਰਿਆ ਮਾਹੌਲ ਹਲਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਹਾਸਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

“ਸੋਸਲ ਵਰਕਰ ਕਿਵੇਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕੰਜਰ ਕਲੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਰੋਜ਼ ਘਰ 'ਚ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲਿਆ।

“ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਹੈ...?” ਉਹਨੇ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹੁਣ ਸਭ ਠੀਕ ਐ...। ਉਹ ਸਭ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਭ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਆ ਗਈ ਆਂ ਮੈਂ...।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕਠੋਰਤਾ ਆ ਗਈ।

“ਹੂੰ...।” ਉਸ ਨੇ ਲੰਮਾ ਹੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। ਬਿੰਦੂ ਫੇਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ।

ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਬਿੰਦੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਪੰਤਾਲੀ ਕੁ ਸਾਲ ਉਮਰ ਹੋਣੀ ਬਿੰਦੂ ਦੀ, ਪਰ ਪਤਲਾ ਸਰੀਰ ਤੇ ਕੱਦ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਵੀ ਘੱਟ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਾਲ, ਮੈਲੀ ਜਿਹੀ ਜੀਨ ਤੇ ਉਤੋਂ ਲੰਮਾ ਕੋਟ...। ਕੋਟ ਦਾ ਇਕ ਬਟਨ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ। ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਅੱਧਪੁਰਾਣੀ ਮੈਲੀ ਗੁਰਗਾਬੀ। ਨੌਹ ਬੇਤਰਤੀਬੀ ਨਾਲ ਵਧੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਨਾ ਕੱਟੇ ਹੋਣ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਡੋਕਟਰ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਨੂੰ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਫੇਰ ਗੱਲ ਛੇੜੀ।

“ਹਾਂ...। ਡੋਕਟਰ ਥੱਕ ਗਿਐ ਮੇਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਕਰ ਕੇ...। ਹੁਣ ਏਧਰ ਉਧਰ ਭੇਜਦਾ ਰਹਿੰਦੈ...?” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਕਵਾ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।

“ਹੋਰ ਕਿਥੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ...?” ਉਸ ਨੇ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡੋਕਟਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ...। ਐਕਸਰੇ ਬਗ਼ੈਰਾ ਹੋਏ...। ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਲੇਡੀ ਡੋਕਟਰ ਨੇ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ...। ਨਰਸਾਂ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਢਿੱਡ ਫਰੋਲਿਆ..ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ...। ਫੇਰ ਸਾਲ ਭਰ ਹੋਮੋਪੈਥੀ ਖਾਂਦੀ ਰਹੀ...। ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਚੀਨੀਆਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਲਈ...। ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਗਈ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ...। ਬੱਸ ਜੇਬ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੁੜਦੀ ਰਹੀ...। ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਇਸੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਥੱਕ ਗਈ ਆਂ ਮੈਂ। ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।” ਬਿੰਦੂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਕੋਈ ਬੀਮਾਰੀ...? ਕੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਬੋਲੀ।

“ਮੇਰਾ ਜੀਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ...। ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਸੁਸੈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਆਂ। ਆਈ ਹੋਟ ਮਾਈਸੈਲਫ...।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਘਿਰਣਾ ਛਾ ਗਈ ਸੀ।

ਦੋਵਾਂ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਪਲ ਚੁੱਪੀ ਰਹੀ।

“ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿਸ ਲਈ ਜੀਅ ਰਹੀ ਆਂ ਮੈਂ...। ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ...? ਸਿਰਫ਼ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ...? ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ...? ਵੱਟ ਫਾਰ...?” ਬਿੰਦੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਗਿੱਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਗ਼ਮ ਦੇ ਜੋ ਬੱਦਲ ਛਾਏ ਸੀ, ਉਹ ਵਰਸ ਪੈਣ, ਤਾਂਕਿ

ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਆਕਾਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕੇ।

“ਸੋਰੀ...। ਮੈਂ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਪਰਸ 'ਚੋਂ ਟਿਸ਼ੂ ਪੇਪਰ ਕੱਢ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀਆਂ।

“ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ...। ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਇਆ...। ਰੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਫੜ ਕੇ ਦਬਾਇਆ।

“ਦਰਅਸਲ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਆਂ...। ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਰੋਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ...। ਮਨ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਰੋਵਾਂ...। ਪਰ...ਸੋਰੀ...।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਵਹਾਅ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ...। ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਰੋਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਹਤ ਲਈ ਚੰਗਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਟ ਇਜ ਨੈਚੁਰਲ...। ਇਨਸਾਨ ਜੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ਲ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਟਿਸ਼ੂ ਫੜਾਇਆ।

ਬਿੰਦੂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਰੋਈ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ।

“ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਈ ਆਂ...। ਦੇਖੋ ਕੀ ਬਣਦਾ ਐ...। ਮੇਰਾ ਡੋਕਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿਓ...। ਦੇਖੋ ਤੁਹਾਡੀ ਦਵਾਈ ਕੀ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਐ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪੈ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਸੰਵਾਰੇ।

“ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ। ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ 'ਟਾਕਿੰਗ ਥੈਰਪੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਭੂਤਕਾਲ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ। ਮਤਲਬ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢਦੇ ਹੋ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਦੱਸਿਆ।

“ਜੇ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਹਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਕੀ ਐ...?” ਬਿੰਦੂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ।

“ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਇਸਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨੇ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਮਕਸਦ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਮੋਸ਼ਨਲ ਡਿਫੀਕਲਟੀਜ਼ ਜਾਂ ਲਾਈਫ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਬਲਮ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਦੁੱਖ-ਦਰਦ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੌਂਸਲਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬੇਲਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਹੱਲ ਦੱਸਦੇ ਹੋ। ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ ਜੀਅ ਸਕੇ।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਕਲਾਇੰਟਸ ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

“ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ...?” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨੋ..ਬਹੁਤ ਘੱਟ...। ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ।

“ਫੇਰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਇਲਾਜ ਹੋ ਲਿਆ...।” ਬਿੰਦੂ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਬੋਲੀ।

“ਇਲਾਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਈ ਵਾਰੀ। ਕੌਸਲਿੰਗ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇਨਸਾਨ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਛੁਪੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ..ਇੰਟਰਨਲ ਹੀਲਿੰਗ ਪਾਵਰਜ਼...। ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਮੱਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਕੌਸਲਿੰਗ ਦਾ ਇਹੀ ਬੇਸ ਹੈ।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

“ਮੈਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ...?” ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਗੱਲ ਜਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਨੌਰਮਲੀ ਅੱਠ ਦਸ ਵੀਕ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀਕ 'ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੈਟਿਸਫਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਸਟਾਪ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ...ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਓਗੇ। ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਵੇ...।” ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਝੂਠੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਬਨਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਠੀਕ ਐ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਅਣਮਨੀ ਜਿਹੀ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਲੈੱਟ ਅਸ ਟਰਾਈ...। ਤੁਸੀਂ ਨੈਕਸਟ ਵੀਕ ਫੇਰ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਰੱਖ ਲਵੋ..।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਕੱਢੀ।

ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ।

“ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਅਚਾਨਕ ਯਾਦ ਆਇਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਡਿਸਟਰਬ ਕਰਨਾ ਹੈ...ਪਹਿਲਾਂ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੇਵਾਂ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਮੁਸਕਰਾਈ।

ਬਿੰਦੂ ਸ਼ਰਮਿੰਦੀ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ।

“ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੌਸਲਰ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਇਕੋਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਫੇਰ ਕੌਸਲਿੰਗ ਪੜ੍ਹੀ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੌਸਲਿੰਗ ਵਿਚ ਸਪੈਸ਼ਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ, ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਦੱਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦੱਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਸਿਰਫ਼ ਏਸ਼ੀਅਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹੋ...?” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ...। ਦੂਜੇ ਕਲਚਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ...। ਔਰਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਕਲਚਰ 'ਚ ਸੇਮ ਹੀ ਨੇ...। ਯੂਨੀਵਰਸਲੀ ਦੁੱਖੀ ਨੇ ਔਰਤਾਂ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸੀ।

“ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਐ...।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਫੇਰ ਦਰਦ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਫੈਲ ਗਏ।

“ਹਾਂ ਕਈ ਫੈਕਟਰ ਨੇ...। ਐਨੀ ਹਾਓ ਵੀ ਵਿੱਲ ਡਿਸਕੱਸ ਇਟ ਲੇਟਰ...।”
ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਘੜੀ ਦੇਖੀ।

ਬਿੰਦੂ ਵੀ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਉਠ ਖੜੀ ਹੋਈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰ ਕੇ ਉਰਮਿਲਾ ਦੂਜੀ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਸਮੇਂ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਫੇਰ ਕਈ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ। ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਖੜਕਿਆ।

“ਕੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਆਂ...?” ਉਹਨੇ ਡਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

“ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਬਿੰਦੂ ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ, ਤਾਂ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਉਰਮਿਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਨਾ ਸਕੀ। ਨੀਲਾ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਢਾਈਦਾਰ ਸੂਟ, ਨਵੇਂ ਸੈਂਡਲ, ਨੌਹਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਲਿਸ਼, ਹਲਕੀ ਲਿਪਸਟਿਕ, ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਜੂੜਾ ਅਤੇ ਹੱਥ ‘ਚ ਨਵਾਂ ਪਰਸ। ਨਵਾਂ ਫਰ ਦਾ ਕੋਟ। ਪਰਫਿਊਮ ਦੀ ਭਿੰਨੀ ਭਿੰਨੀ ਮਹਿਕ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਯੂ ਲੁੱਕ ਵੈਰੀ ਵੈਲ ਟੂਡੇ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਚੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲਿਆ।

“ਹਾਂ ਜੀ...। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭਾਣਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਜਾ ਕੇ ਆਈ ਆਂ ਕੈਨੇਡਾ...।”
ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਰੌਣਕ ਸੀ।

“ਕੈਨੇਡਾ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਸੀ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਬੋਲੀ।

“ਵੈਨਕੂਵਰ...।” ਬਿੰਦੂ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਦੀ ਬੋਲੀ।

“ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਵੀ ਬੈਠ ਗਈ।

“ਵਧੀਆ ਐ...। ਮੈਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ...।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ।

ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਿੰਦੂ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੇ ਕਾਲੇ ਖੂਹ ‘ਚ ਗੋਤੇ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਗਹਿਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ।

“ਗਰਦਨ ‘ਤੇ ਕੀ ਹੋਇਆ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਹਦਾ ਧਿਆਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

“ਪੁਰਾਣੇ ਦਾਗ ਨੇ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਹੌਕਾ ਲਿਆ।

“ਭਾਣਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ‘ਚ ਇਨਜੋਏ ਕੀਤਾ ਫੇਰ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ

“ਇਨਜੋਏ ਕਾਹਦਾ...?” ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਦੇਖਣ ਗਈ ਸੀ...।” ਬਿੰਦੂ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ‘ਚ ਖੁੱਭਿਆ ਕੋਈ ਤੀਰ ਕੱਢ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੜੀ...?”

“ਹਾਂ..ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੁੜੀ ਵੀ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਐ, ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਤਾਈ ਕੋਲ...।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਕਈ ਰੰਗ ਬਦਲੇ।

“ਤਾਇਆ ਤਾਈ....?”

“ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਜੇਠ ਦੇ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ...। ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ ਉਹਨੇ ਰੱਖ ਲਈ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਇੰਝ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੁੜੀ ਬੇਜਾਨ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇ।

“ਉਹ ਖੁਸ਼ ਐ ਓਥੇ...?”

“ਖੁਸ਼ ਹੀ ਹੋਣੀ...। ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਮੋਢੇ ਹਿਲਾਏ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਚ ਮੋਢੇ ਹਿਲਾਉਣਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਿਆ।

“ਲੋੜ ਈ ਨਹੀਂ...। ਜੇਠ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ ਮੇਰਾ...। ਟਰੱਕ ਚੱਲਦੇ ਐ ਉਹਦੇ...। ਜਨਾਨੀ ਵੀ ਭਲੀ-ਮਾਣਸ ਐ...। ਕੁੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੱਲੀ ਹੋਈ ਐ...। ਨਾਲੇ ਬੁਰੇ ਵਕਤ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਾਲਿਆ ਸੀ ਓਸ ਨੂੰ...। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦੀ ਐ ਉਹ..ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਂਟੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਐ..।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਭਰਿਆ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦੈ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਠੀਕ ਐ..। ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ ਰਾਜ਼ੀ ਐ...। ਹਰ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਐ ਓਸ ਨੂੰ। ਘਰ 'ਚ ਸਵਿਮਿੰਗ ਪੂਲ, ਨਵੀਂ ਗੱਡੀ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਪੈਸਾ...। ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦੈ...। ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਸੁੱਖ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਹਨੂੰ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਐ...। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੀ ਬੋਝ ਮਸਾਂ ਚੱਕ ਹੁੰਦੈ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਲਏ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

“ਬੋਝ...?”

“ਹਾਂ, ਜਿੰਦਗੀ ਬੋਝ ਈ ਐ...। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਜੀਅ ਕਰਦੈ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਕੰਮ ਮੁਕਾਵਾਂ...। ਪਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਪ੍ਰੇਤ ਦੀ ਜੂਨ 'ਚ ਪੈਂਦੈ। ਕਿਉਂ...?” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੀ ਹਾਮੀ ਮੰਗੀ।

“ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੌਲਜ਼ ਨਹੀਂ...। ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਖੋਖਲਾ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ ਏਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਿਆ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਕਾਰਨ...?” ਉਸ ਨੇ ਅਸਿੱਧਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਮੈਂ ਬੁੱਢੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ.....।” ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਉਰਮਿਲਾ ਹੱਸੀ।

“ਪਰ ਕਿਉਂ...?” ਉਹਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮੈਨੂੰ ਬੁਢਾਪੇ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦੈ...।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਕੋਈ ਡਰ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਬੁਢਾਪੇ ਤੋਂ ਡਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ ਬੁੱਢਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਐ। ਜਵਾਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ...। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਐ ਉਸ ਨੇ ਮਰਨਾ ਵੀ ਐ। ਬਚਪਨ, ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਬੁਢੇਪਾ ਉਮਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਨੇ। ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਐ...।” ਬਿੰਦੂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਵਾਂਗ ਬੋਲੀ।

“ਫੇਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੋਫ...?”

“ਬੁਢਾਪੇ 'ਚ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਮਿਲਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਐ...। ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੀਵੀਆਂ ਲੱਭ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਭੱਜੀਆਂ, ਪਰ ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਕਦਰ ਸਿਰਫ਼ ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਪੈਂਦੀ ਐ...। ਬੁਢਾਪੇ 'ਚ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢ ਕੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਢੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬੁੱਢੇ ਹੋਣਾ ਵੀ ਇਕ ਗਰੇਸਫੁਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਮੈਚੇਅਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਮੈਚੇਅਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ...ਏਜ਼ਡ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੇਖਦਾ ਤੇ ਹੰਢਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਮਸਫਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਇਹ ਡਰ ਕਿਉਂ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਕੁਸ਼ ਦੇਖਿਆ ਈ ਨਹੀਂ...। ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੌਸਮ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੱਜ ਕੇ ਜੀਈ ਈ ਨਹੀਂ...। ਪਿਆਸ ਜਿਹੀ ਹੈ ਇਕ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ..ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜੀਣ ਦੀ...। ਇਸ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਨਣ ਦੀ...ਪਰ ਗਮਾਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ, ਮੇਰਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ...।” ਉਹ ਅੱਜ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਲਈ ਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਉਤਰਣਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਏ...। ਇਸ਼ਕ ਹੰਢਾ ਕੇ ਮਜ਼ਾ ਚੱਖ ਲਿਆ। ਦੋਸਤੀਆਂ ਨਿਭਾ ਲਈਆਂ....। ਪਰ ਸਭ ਪਾਖੰਡ ਐ...। ਹਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਟ ਲਿਆ। ਕੀ ਹੈ ਬਾਹਰ? ਧੋਖੇ, ਫਰੇਬ ਤੇ ਠੱਗੀਆਂ। ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰੀਆਂ...। ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀਆਂ...। ਕੀ ਹੈ...? ਕੀ ਕਰਨੀ ਐ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆਂ...?” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਬਣਾਇਆ।

“ਪਰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ...। ਜੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਏਦਾਂ ਹੀ ਸੋਚਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸੁਸਾਇਡ ਕਰ ਜਾਵੇ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਗੱਲ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਐ...। ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੀਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੋਈ ਨਹੀਂ...।”

“ਮਕਸਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ...?”

“ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਆਂ, ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਕਿਸਮਤ ਹਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵੀਹ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਮੈਨੂੰ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਨੂੰ...।” ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਉਦਾਸੀ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਭੰਵਰ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

“ਕਿਹੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਫਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤੁਸੀਂ...?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਹਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ..। ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼...। ਉਨੀਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਮੇਰਾ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਸਭ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਪੜ੍ਹਾਈ....।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ।

“ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਅੰਗੂਰ ਹੀ ਤੋੜਣੇ ਨੇ....। ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀ ਚਿੰਤਾ 'ਚ ਲੈਣੀ ਐ....।” ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

ਬੀ. ਏ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਈ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਫ਼ਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਅੰਗੂਰ ਤੋੜਣੇ ਤੇ ਪੈਕ ਕਰਨੇ। ਮੇਰਾ ਆਦਮੀ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ। ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਆਲੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਸੀ ਉਸ ਦੀਆਂ....। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਪੀ ਕੇ ਗਾਹਲਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਫੇਰ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ। ਮੈਂ ਕੁਸ਼ ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਕਰਨੀ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਇਕ ਕੁੜੀ ਹੋ ਗਈ ਸਾਡੇ। ਪਰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਨਾ ਬਣਿਆ। ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਕੋਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

“ਐਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹੀ ਕੁਸ਼ ਹੁੰਦੈ। ਤੂੰ ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਨਹੀਂ....। ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਟੈਮ ਪਾਸ ਕਰੀ ਜਾ....। ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਰੱਬ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਸੁਮੱਤ ਬਖਸ਼ੁਗਾ।” ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ।

ਖ਼ੈਰ, ਆਦਮੀ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਮੈਂ ਕੁੱਟ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦੀ ਹੋ ਗਈ।

“ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੀਏ....ਕੁੱਤੀਏ....ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੇ ਡਾਲੇ ਕਮਾਉਣਾ ਮੈਂ....।” ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਕੱਢ ਕੇ ਕਾਰਪੈਟ 'ਤੇ ਵਿਛਾ ਦਿੰਦਾ।

ਕਦੇ ਉਹ ਹਫ਼ਤਾ ਹਫ਼ਤਾ ਭਰ ਨਾਈਟ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛ ਸਕਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਥੇ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਉਹ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਰ ਬੈਠਾ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਚੱਲ ਵਸਿਆ। ਜੋ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਖ਼ੁਬ ਰੋਈ।

ਕਈ ਦਿਨ ਅਫ਼ਸੋਸ 'ਚ ਲੰਘੇ। ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਿਆ ਰਿਹਾ ਸਾਡੇ ਘਰ। ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸੀਅਤ ਬਣਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹਨੇ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਮਕਸੀਕਨ ਜ਼ਨਾਨੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਨ। ਘਰ ਬਾਰ ਉਹ ਮਕਸੀਕਨ ਦੇ ਨਾਂ ਲਵਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ ਬਾਰੇ ਸਾਫ਼ ਲਿਖ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕਰੈਕਟਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹਨੇ ਗੰਦ ਮੰਦ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਆਦਮੀ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਦਾ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਕਦੇ ਉਸ ਲਈ ਇੰਨੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਜਾਗੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਦੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਮੈਂ ਜਿਹੜੇ ਵੈਣ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ।

ਮੈਂ ਫੇਰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਰ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਸੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਿਓ....।” ਮੇਰੇ ਜੇਠ ਨੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਵੀ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਭਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੋਈ ਰੰਡਾ ਲੱਭ ਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ। ਜ਼ਨਾਨੀ

ਮਰ ਗਈ ਸੀ ਉਸ, ਦੀ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਸੀ। ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ।

“ਰੱਬ ਨੇ ਸਬੱਬ ਲਾਇਐ....। ਜਿਹੋ ਜੁੀ ਉਹਨੂੰ ਲੋੜ ਐ ਉਹ ਜੁੀ ਤੈਨੂੰ ਐ....।
ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਘਰ ਵਸਾ ਲੈ ਆਪਣਾ...।” ਭੈਣ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੀ ਲੱਗੀ। ਹਾਲੇ ਉਮਰ ਵੀ ਕੀ ਸੀ ਮੇਰੀ। ਇਕੱਲੀ
ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਸੋਚਦਿਆਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ
ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ
ਲਈ ਮੇਰੇ ਜੇਠ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ ਗੋਦ ਲੈ ਲਈ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵੈਸੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਬਹੁਤੀ
ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਦਾ ਪਿਓ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਗੰਦ
ਬਕ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਾਪ ਦੀ ਪੰਡ ਲੱਗਦੀ ਸੀ।

ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ
ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਸੋਹਣਾ ਸੀ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਸਵਰਗ 'ਚ ਪਹੁੰਚ
ਗਈ ਹੋਵਾਂ।

ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ
ਨਾ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਹੀ ਸੋਂਦਾ
ਸੀ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਬੈੱਡਰੂਮ ਅਲੱਗ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਵੀਕ ਲਈ ਹਾਲੀਡੇ ਕਰਨ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਰੂਮ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੌਂਦੇ....?” ਮੈਂ ਝੱਕਦੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

“ਬੱਚੇ 'ਕੱਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ....।” ਉਹਨੇ ਬਹਾਨਾ ਦੱਸਿਆ।

“ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਘਰ ਨਹੀਂ....।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਘੋਰ ਕੇ ਕਿਉਂ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ ਤੂੰ?” ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ
ਖੋਫ਼ ਸੀ।

“ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਐ....।” ਮੈਂ ਗੁੱਸਾ ਜਿਹਾ ਦਿਖਾਇਆ।

“ਫੇਰ ਕੀ ਕਰੀਏ....? ਹੋਣਾ ਸੀ ਹੋ ਗਿਆ....।” ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਚੁਰਾ ਰਿਹਾ
ਸੀ।

ਵਿਆਹ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦੈ...।” ਮੈਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਝੁਕਾਈਆਂ।

“ਠੀਕ ਐ....।” ਉਹ ਗੱਲ ਕਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫੋਨ ਖੜਕਿਆ।

ਫੋਨ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੈੱਡ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਖੁਦ
ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਪੈ ਗਈ।

ਉਹਨੇ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਪਾਖੰਡ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਤੋੜ ਕੇ
ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮੇਰੇ
ਲਈ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੀ
ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਜੋ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਮੈਂ ਉਹਦੇ
ਨੱਕ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਸੀਨੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ। ਉਹਨੇ ਇਕ ਡੂੰਘਾ ਹੌਕਾ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰਾ
ਹੱਥ ਪਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਪੱਕੀ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸਾ
ਕਰ ਕੇ ਹਟਣਾ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਝਾਕ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ਰਮ ਲਾਹੀ ਚੰਗੀ।

ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛਿਉਂ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਬੜ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਮੱਠਾ ਮੱਠਾ ਸੇਕ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਮੂੰਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਘੁੰਮਾਇਆ।

“ਕੀ ਗੱਲ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਅੱਜ....?” ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਾਂ 'ਚ ਲਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਅਜੀਬ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ। ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਨੇ ਬਾਹਾਂ 'ਚ ਲਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਬਿਤਾਈਆਂ ਰਾਤਾਂ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈਆਂ।

ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਰਤ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਈ। ਹਾਸੇ ਹਾਸੇ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਗਾਊਨ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਮੈਂ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੁਆਰੀ ਕੁੜੀ ਵਾਂਗ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਦੂਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਹਟ, ਗੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀਆਂ....।” ਉਹਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ।

“ਇਹਦੇ 'ਚ ਗੰਦੀ ਗੱਲ ਕਿਹੜੀ ਐ....। ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਐ....।” ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਇਆ।

“ਠੀਕ ਐ ਸਬਰ ਕਰ....।” ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਫੜੇ।

“ਹੁਣ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ....।” ਮੈਂ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਛੁਡਾਏ।

ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰੇ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਹਵਾਸ ਦੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਟਿੱਕ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਕਾਸ਼ 'ਚੋਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਿਰੀ। ਮੈਂ ਇਕ ਸੁੱਕਾ ਦਰਿਆ ਤੈਰਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੁਰਦੇ ਵਾਂਗ ਨਿਸਚਲ ਪਿਆ ਰਿਹਾ।

“ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ....।” ਸਵੇਰੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਉਠ ਖਲੋਤਾ ਉਹ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਕਾਫ਼ੀ ਭਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬੈੱਡ 'ਤੇ ਚਾਹ ਦੇਣ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਨਰਵਸ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਫੇਰ ਉਹਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ।

“ਨਾ ਨਾ ਹਟ ਜਾ....। ਮੈਂ ਸੁੱਚੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਨੇ....।” ਉਹ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਇੰਝ ਉਠਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਗਟਰ 'ਚ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਪਾਪ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵਾਂ। ਹਫ਼ਤਾ ਭਰ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰ ਰਹੇ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ ਮਰਦ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਸਭ ਬੇਕਾਰ....। ਹਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਸੌਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਫ਼ੀ ਬੋਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਕੋਈ ਜੋਬ ਕਰ ਲਵਾਂ....?” ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕੀ ਜੋਬ ਕਰੇਂਗੀ....?” ਉਹਨੇ ਅੱਗਿਉਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬੇਰ ਟੁੰਗਦੇ ਮਤਲਬ ਅੰਗੂਰ ਤੋੜਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਤੋੜ ਲਾਂਗੇ...।” ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਜੋਬ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।

ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ ਅਜਿਹੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ....। ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਡਸਟਰੀ 'ਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਐ....। ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਰਖਵਾ ਦੇਊਗਾ....। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਬੰਦੇ ਉਥੇ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਏ ਨੇ....।” ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਰਖਵਾ ਦਿਓ....। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘਰ 'ਚ ਵਿਹਲੀ ਦਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ।” ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੇਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰਜੇ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਫ਼ੈਕਟਰੀ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਅੰਸੈਬਲਰ ਦੀ ਜੋਬ ਮਿਲ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋ ਏਸ਼ੀਅਨ ਬੰਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ, ਜੋ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ 'ਚੋਂ ਡਲਿਵਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਵੀ ਇੰਡੀਅਨ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ ਉਹ। ਫ਼ੈਕਟਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਵੱਧ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਫ਼ੈਕਟਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਕੋਲ ਆਇਆ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਹਸਬੈਂਡ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਜੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਜੇ....। ਮੈਂ ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡ ਜਾਵੇਗਾ....।” ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਈ। ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੇ ਡਲਿਵਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤੱਕ ਲਿਫ਼ਟ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਦਾਰਾ ਆਪਣੀ ਵੈਨ ਕੱਢ ਲਿਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹਿ ਗਈ।

“ਤੁਸੀਂ ਨਵੇਂ ਆਏ ਲੱਗਦੇ ਓ....।” ਦਾਰੇ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

“ਹਾਂ ਜੀ...।” ਮੈਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ।

“ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ....?” ਉਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ।

“ਨਹੀਂ....। ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਈ ਆਂ....। ਵੈਸੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਹੀ ਆਂ....।” ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਫੇਰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣੀ ਸਿੱਖ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ....।” ਉਹਨੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਕਮੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾਇਆ।

“ਸਿੱਖਾਂਗੀ...। ਟਾਈਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ....।” ਮੈਂ ਗੱਲ ਟਾਲੀ।

ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ।

ਘੰਟੇ ਭਰ ਦੀ ਡਰਾਈਵ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਮੁਹਰੇ ਲਾਹ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਗਿਆ।

ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਭਰ ਖਰਾਬ ਰਹੀ। ਦਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ

ਲੈ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਾ ਘਰ ਵੀ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਵੀ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨਾ ਜਤਾਇਆ।

ਸਾਡੀ ਗੱਡੀ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਿਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦਾਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸਫ਼ਰ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸੀ। ਲੰਚ ਟਾਈਮ ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਬਹਿ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵਿਜ਼ਟਰ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਿੱਛੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਸੀ।

ਉਹ ਫ਼ੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਫ਼ਲੈਟ ਲੈ ਕੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਮੇਰਾ ਘਰ ਦਿਖਾਵਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ....।” ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੇ ਅਚਾਨਕ ਕਿਹਾ ਸੀ।

“ਚੱਲੋ....।” ਮੈਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ।

ਉਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਲੰਮੀ ਲੰਚ ਟਾਈਮ ਬਰੇਕ ਲਈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਫ਼ ਸੁੱਥਰਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਫ਼ਲੈਟ ਸੀ, ਇਕ ਬੈਂਡਰੂਮ ਦਾ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਰੂਮ 'ਚ ਸੌਂਦੇ ਸੀ।

“ਇਕੋ ਬੈਂਡਰੂਮ....?” ਮੈਂ ਹੱਸੀ।

“ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਇੰਨਾ ਰੈਂਟ ਤੇ ਬਿਲ ਅਫੋਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ....।” ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਮੈਂ ਆ ਜਾਨੀ ਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਰੱਖ ਲਓ....।” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਚਾਣਚੱਕ ਨਿਕਲਿਆ।

ਉਹਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

“ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ....ਮੈਸਿਵ....।” ਉਹ ਮੁਸਕੁਰਾਇਆ।

“ਘਰ ਸੋਹਣਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ...। ਕੁਸ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਚਾਹੀਦੈ...।” ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਹ ਘਰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ....।” ਮੈਂ ਖਿੜਕੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੌਕਾ ਲਿਆ।

ਉਹ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

“ਬਿੰਦੂ...ਕੀ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਜਿਗਰੀ ਦੋਸਤ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾਂ....?” ਉਹਨੇ ਮੇਰੀ ਠੋਡੀ ਫੜੀ।

ਮੈਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਕੇ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੀ।

“ਤੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ....?” ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠਾ।

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਪੀਤੀ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਆਸਰਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਫੁੱਟ ਪਈ। ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਅੱਥਰੂ ਪੂੰਝੇ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਇਕ ਅਜਨਬੀ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਮੈਂ ਜਾਰੋ ਜਾਰ ਰੋਈ।

“ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ....ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾਂ ਤੇਰੇ ਲਈ....।” ਉਹਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਚੁੰਮਿਆ।

“ਕੋਈ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ....।” ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ।

“ਦੇਖ ਬਿੰਦੂ....ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਸਮ ਜੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਛੁਪਾਵੇ ਤਾਂ...।” ਉਹਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ।

ਮੈਂ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ।

“ਵੈਰੀ ਸੈਡ....। ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕੁਸ਼ ਹੁੰਦੈ....।” ਉਹ ਮੇਰੀ ਕਥਾ ਸੁਣ ਕੇ ਅਪਸੈਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਚੱਲ ਚੱਲੀਏ ਵਰਨਾ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ....।” ਮੈਂ ਘੜੀ ਦੇਖੀ।

“ਉਹ ਯਸ....।” ਉਹ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਭੁੱਲੀ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਘਰ ਆਈ, ਤਾਂ ਜਿਸਮ 'ਚ ਹਲਕਾ ਹਲਕਾ ਦਰਦ ਸੀ। ਮੱਠਾ ਮੱਠਾ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰ 'ਚ ਪਈ ਦਾਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ। ਕਿੰਨਾ ਨਰਮ, ਕਿੰਨਾ ਗਰਮ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਸੀ ਉਹ। ਪੂਰਾ ਮਰਦ...।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆਇਆ।

“ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਦੇਖ ਆਵਾਂ ਕਿਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ...।” ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ।

“ਨਹੀਂ....। ਅੱਜ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆਂ....।” ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਆਉਣਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

“ਠੀਕ ਐ ਫੇਰ ਮੈਂ ਚੱਲਦਾਂ....। ਡਲਿਵਰੀ 'ਤੇ ਜਾਣੈ....।” ਉਹਨੇ ਇਜ਼ਾਜਤ ਮੰਗੀ।

ਦਿਲ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਕਿ ‘ਹੁਣੇ ਤਾਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਏਡੀ ਕਾਹਲੀ ਕਾਲੀ ਐ....?’ ਪਰ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁੱਕਣਮੀਟੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ। ਨਾ ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਆਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਣ ਚੱਲੀਏ ਕਦੇ....?” ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਵੀਕਡੇਜ਼ 'ਚ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਆਂ....।” ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੱਸੀ।

“ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ....। ਇਕ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ...।” ਉਹਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਇਕੱਠਿਆਂ ਬੁੱਕ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਫ਼ੈਕਟਰੀ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੈਂ ਸਿੱਧੀ ਦਾਰੇ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਲੰਮੀਆਂ ਪੁਲਾਂਘਾਂ ਪੁੱਟਦੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਲੇ ਬਿਸਤਰ 'ਚ ਹੀ ਸੀ।

“ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹਾਲੇ....?” ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ।

“ਰਾਤੀ ਲੇਟ ਮੁੜਿਆ ਸੀ....।” ਉਹ ਨੀਂਦ ਨਾਲ ਬੋਝਲ ਅੱਖਾਂ ਮਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਚੱਲ ਛੇਤੀ ਕਰ ਫੇਰ....।” ਮੈਂ ਜਿਵੇਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹ ਬਾਥਰੂਮ 'ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ, ਤਾਂ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਅੱਜ ਤਾਂ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਸੂਟ ਪਾਇਐ...।” ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ।

“ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਦਣ ਦਾ ਅੱਜ ਪਾਇਐ...। ਸਾਲੇ ਕੰਮ 'ਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਕਿੱਥੇ ਚੱਲਦੇ ਐ...।” ਉਹ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਤਸਮੇ ਕੱਸਦਾ ਬੋਲਿਆ।

ਉਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਿਕਨਿਕ ਸਪਾਟ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਧ ਝੁਲਸੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ।

“ਘਰ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ....।” ਉਹਨੇ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ।

ਉਸ ਦੇ ਫਲੈਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪਿਆਸੇ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਚਸ਼ਮਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਬਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਤੇ ਅਸੀਂ ਰੱਜ ਕੇ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਈ।

ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਿਆਰ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪਿਆਰ ਬੇਗਰਜ਼ ਤੇ ਬੇਮਤਲਬ ਸੀ। ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਸੀ ਅਸੀਂ।

“ਜੀਅ ਕਰਦੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ...।” ਮੈਂ ਪਿਆਰ 'ਚ ਡੁੱਬੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ।

“ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਰੋਜ਼ ਲੜਣਾ ਸੀ....।” ਉਹ ਹੱਸਿਆ।

“ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਜ਼ਾ ਆਉਣਾ ਸੀ...।” ਮੈਂ ਵੀ ਹੱਸੀ।

“ਤੂੰ ਹੁਣ ਲੈ ਲੈ ਜਿਹੜਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈਣੇ....।” ਉਹ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਮੂਡ 'ਚ ਸੀ।

“ਸੱਚ ਦਾਰੀ....। ਚੱਲ ਆਪਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਈਏ...। ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਜਾ....।” ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ।

“ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਥੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹਾਲੇ....?” ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਇਆ।

“ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਵਿਆਹ ਸੀ...ਐਵੇਂ ਨੂੜ ਸੀ....।” ਮੈਂ ਰੋ ਪਈ।

“ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਨੂੜ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਬੰਦੂ....। ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ 'ਕੱਠਾ ਬੰਨ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਇਕੋ ਰੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿ ਤੁਰੀ ਜਾਓ। ਉਵੇਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਜਿਵੇਂ ਬਲਦ 'ਕੱਠੇ ਤੁਰਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਦੇ ਸਿੰਗ ਮਾਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕੰਦੇ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਕੰਦੇ ਪੂਛਾਂ, ਪਰ ਰੱਸਾ ਤੋੜ ਕੇ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹੇ ਬੰਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਨੇ।” ਉਹਦੀ ਦਿੱਤੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਰੋਂਦੀ ਰੋਂਦੀ ਹੱਸ ਪਈ।

“ਪਰ ਆਪਾਂ ਰੱਸਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਤੁਰ ਲਾਂਗੇ....।” ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਉਸ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

“ਕਮਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰ। ਤੇ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੁਪਨੇ ਨਾ ਦੇਖ...। ਮੇਰਾ ਪਿੱਛੇ ਟੱਬਰ ਐ....। ਮੇਰੀ ਤੀਵੀਂ ਰੋਜ਼ ਫੋਨ ਕਰਦੀ ਐ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੁੜੇਗਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਬਰੋਬਰ ਦੀਆਂ ਹੋਗੀਆਂ....। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੌਂਦੀ ਨਹੀਂ....ਜਾਗ ਕੇ

ਕੱਟ 'ਦੀਆਂ....।" ਉਸ ਨੇ ਪਿਆਰ 'ਚ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਗਵਾਏ ਸੀ।

"ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਗ਼ੈਰ ਕਿਵੇਂ ਰਹਾਂਗੀ....।" ਮੈਂ ਦੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਾ ਬਣਾ ਬਿੰਦੂ....। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾ.....। ਜੇ ਅੱਛਾ ਸਮਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਥ ਗੁਜ਼ਾਰਿਐ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੀਂ....। ਆਪਾਂ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤਾਂ ਵਾਂਗ ਰਹੇ ਆਂ....। ਨਾ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਛ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ....। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਾਂਗਾ....।" ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਖੁਦ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਜੋ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਪਸੈਟ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲਾਂ 'ਚ ਜੇ ਪਿਆਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਖਲਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੰਮ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ ਐਬਸੈਂਟ ਰਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ।

ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਸ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੀ। ਫੇਰ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਮੈਂ ਪੱਕਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੈਲਥ ਕਲੱਬ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਚੱਲੇ ਜਾਨ ਛੁੱਟੀ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਰਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕਿਚਨ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਦਾਰੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਫੋਨ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ।

"ਕੌਣ ਐ....?" ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਆਟੇ 'ਚ ਲਿੱਬੜੇ ਸੀ।

"ਹੈਲਥ ਕਲੱਬ ਤੋਂ....ਤੇਰੇ ਇੰਸਟਰਕਟਰ ਦਾ....।" ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਮੈਨੂੰ ਫੜਾਇਆ।।

"ਇੰਸਟਰਕਟਰ....?" ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗੀ।

ਦਾਰੇ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੂੰ ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਛੇਤੀ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

"ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮੇਰਾ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਸੀ...।" ਮੈਂ ਆਟਾ ਗੁੰਨ੍ਹਦੀ ਕੰਬ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਦਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਅੱਗਿਉਂ ਨਾ ਬੋਲਾਂ ਤਾਂ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦੇਵੇ।

ਦਾਰੇ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੇ ਸੀ। ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖ ਲਵਾਂ....। ਪਰ ਮੇਰਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਸੀ।

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਵਿਛੜਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਰੀਬ ਆ

ਰਹੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੂਰਾ ਵੀਕਐਂਡ ਉਸ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਦੀ। ਪਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁੜਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਦਾਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਤਕੜੀ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਗਮ ਸਹਾਰ ਲਵਾਂਗੀ....। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਵੇਂ ਮੈਂ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ।

ਪਰ ਉਹਦੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਮੁੜ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਰੋਈ ਮੈਂ....। ਹਰ ਪਾਸੇ ਜਿਵੇਂ ਦਾਰਾ ਫਿਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਸੀ...। ਉਹਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਰਾਹ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਗੋਤੇ ਪੈਂਦੇ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਦਾਸ ਜਿਹੀ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ।

“ਕੀ ਗੱਲ ਹੈਲਥ ਕਲੱਬ ਜਾਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ....।” ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

“ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਐ ਮੇਰੀ....। ਬੈਕ ਪੇਨ ਕਰਦੀ ਐ....।” ਮੈਂ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ।

ਫ਼ੈਕਟਰੀ 'ਚ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬਿਲਕੁਲ ਲੱਗਣੇ ਹਟ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੋਬ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

“ਕੀ ਗੱਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਜੀ....। ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹੋ....?” ਮੇਰੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅਚਾਨਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਇਥੇ ਹੁਣ....।” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

“ਹੂੰ....।” ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ ਹੋਵੇ।

“ਮੈਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ....।” ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਦੇਖੋ ਕਾਹਲੀ ਨਾ ਕਰੋ....। ਇਤਨੀ ਅੱਛੀ ਜੋਬ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ....। ਦਿਲ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ...। ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ....। ਕੁਝ ਦਿਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਓ....। ਆਰਾਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।” ਉਹਨੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਧਰਾਇਆ।

ਮੈਂ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਈ।

ਪਰ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਘਰੋਂ ਉਕਤਾ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਤਰੇਈ ਸਮਝਦੇ ਸੀ ਤੇ ਮਤਰੇਈਆਂ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਕਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਪੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਹਫ਼ਤਾ ਕੁ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਕੰਮ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ।

“ਬੈਰੀ ਗੁੱਡ....।” ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਥਾਪੀ ਦਿੱਤੀ।

ਹੁਣ ਅਕਸਰ ਮੇਰਾ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਆਉਂਦਾ।

“ਬੈੜਾ ਜਿਹਾ ਓਵਰਟਾਈਮ ਲਗਾ ਦਿਓਗੇ ਕੁਝ ਦਿਨ....?” ਉਹਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

“ਲਗਾ ਦੇਵਾਂਗੀ....।” ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੀ ਸੀ।
ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਣ
ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਭਲਾਮਾਣਸ ਸਮਝਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ
ਪਾਪੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਨਾਟਕ ਚੱਲਿਆ।

“ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਮਦਰਦ ਸਮਝ....।” ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਫੁੱਲੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ।

“ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦੀ ਆਂ....?” ਮੈਂ ਛਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਦੀ।

“ਦਾਰੇ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਜੇ।” ਉਹਨੇ ਮੇਰੀ ਦੁੱਖਦੀ ਰਗ
ਫੜੀ।

ਦਾਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਭੁੱਬ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਮੈਂ ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੋਹਰਾਈ ਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦਰਦ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ।

“ਬਿੰਦੂ ਤੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਗਈ ਇੰਨਾ ਕੁਝ....?” ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਜਦੋਂ
ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬੱਸ ਕਰ ਗਈ....।” ਮੈਂ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਰੋ ਪਈ।

“ਨਾ....ਨਾ....। ਰੋ ਨਾ ਬਿੰਦੂ....। ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਸਿੰਪਥੀ ਜੇ.....।
ਉਹ! ਏਸ ਉਮਰ 'ਚ ਤਾਂ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ....। ਤੂੰ ਵੀ ਅੱਗ
ਤੇ ਪਰਾਂਤ ਮੁੱਧੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਜੇ....। ਤੇਰਾ ਕਸੂਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ....।” ਉਹ ਮੈਨੂੰ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਕੱਲੀ ਸੀ ਮੈਂ....ਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੇ
ਨੇੜੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਾ ਤੇ ਹੱਲ ਦੱਸਦਾ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦਾਈ ਨੂੰ ਢਿੱਡ ਦਿਖਾ ਕੇ ਤੀਵੀਂ ਹਲਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਸੀ। ਜੋਬ ਨਾਲ ਰਿਲੇਟਡ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਸੁਲਝਾ
ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਏਂ....?” ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਆ ਗਿਆ।

“ਜਸ....।” ਮੈਂ ਵੀ ਫਰਸਟਰੇਟਡ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ।

ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨੇੜੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ
ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜਾ ਬਟਨ ਦੱਬਿਆ ਉਸ ਨੇ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਉਬਾਲਾ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਤੇ ਮੈਂ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡ
ਕੇ ਕਾਰਪੈਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਹ ਵੀ ਭੁੰਜੇ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਕਸ਼
ਉਤਾਰ ਦਿਤੀਆਂ ਉਸ ਨੇ...। ਤੇ ਮੈਂ ਨਿਰਵੱਸਤਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਈ ਸੀ...। ਕਿਸੇ
ਹਮਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ....।

ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਵਰਗਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਬੈਰ ਮੂੰਹ ਦਾ ਕਾਰੀਗਰ ਸੀ
ਉਹ। ਮੇਰਾ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਿਆ, ਪਰ ਦਾਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਨਵਾਂ ਨਸ਼ਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵੇਲੇ
ਕੁਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਮੰਗਦਾ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੈਂ

ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਬਗ਼ੈਰ ਸੁਣੇ ਹੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਫਰਸਟਰੇਟ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦ ਉਹਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਦੀ।

“ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਮੂਡ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ....।” ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਝਾਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਮੇਰੇ ਮੂਡ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ....।” ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ।

“ਇੰਦਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਏਂ ਤੂੰ....। ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਜਾਨ ਛਿੜਕਦਾਂ।” ਉਹ ਤਰਲੇ ਪਾਉਂਦਾ।

“ਆਈ ਫੀਲ ਸਿੱਕ ਆਫਟਰ ਡ੍ਰਿੰਗ ਇਟ ਵਿਦ ਯੂ....।” ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸੱਚ ਦੱਸਿਆ।

“ਰੀਅਲੀ....।” ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ।

“ਜਸ....।” ਮੈਂ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਇਆ।

“ਫੇਰ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ ਏਂ....?” ਉਹਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਖ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

“ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਐ....। ਅੱਗ 'ਤੇ ਮੁੱਧੀ ਮਾਰੀ ਪਰਾਂਤ ਕਈ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਐ....।” ਮੈਂ ਉਸੇ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵਰਤਿਆ।

“ਰੱਬ ਕਰੇ ਗਰਮ ਹੀ ਰਹੇ....।” ਉਹ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਿਆ।

ਸਾਡੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਚੱਕਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਵਰਕਰ ਦਾ ਗਰੇਡ ਵੱਧਦਾ ਸੀ। ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਫ਼ੈਕਟਰੀ ਦੇ ਪਰਸਨਲ ਸੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੀਡ ਬੈਕ ਮੰਗੀ।

“ਯੂਅਰ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟਡ ਦੈਟ ਯੂਅਰ ਵਰਕ ਇਜ਼ ਨੋਟ ਅੱਪ ਟੂ ਸਟੈਂਡਰਡ....।” ਮੇਰੀ ਪਰਸਨਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨਾਲ ਨਾ ਬੋਲੀ।

“ਬਿੰਦੂਆ....। ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ....?” ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਖੰਡ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ....।” ਮੈਂ ਰੁੱਖਾ ਜਿਹਾ ਬੋਲੀ।

“ਕੀ ਗੱਲ ਜੇ....ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਨਹੀਂ....?” ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਿਆ।

“ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛ....।” ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ....।” ਉਹਨੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦਿੱਤੀ।

“ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਵਫਾ ਕਰਦੈ....। ਮੇਰੀ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਕਦਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਨਾ ਸਹੀ, ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰਦਾ....।” ਮੈਂ ਪਰਸਨਲ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹਰੇ ਮਾਰੀ।

ਉਹਦਾ ਰੰਗ ਉੱਡ ਗਿਆ।

“ਸੋਰੀ ਸੋਰੀ....। ਮੇਰਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ....।” ਉਹ ਘਬਰਾ ਗਿਆ।

“ਤੇਰਾ ਜੋ ਵੀ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਖੂਬ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ....।” ਮੈਂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਕੜਕੀ।

“ਪਰ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਤਾਂ ਦੱਸ....?” ਉਸ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਕਸੂਰ ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਤਕਦੀਰ ਦਾ ਐ...। ਮੈਂ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਸੋਦੀ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਹੀ ਕੁਸ਼ ਕਰਦੇ....। ਮੇਰੇ ਕਰਮਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਕੁੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਗਧਿਆਂ ਨਾਲ ਸੋਣਾ....।” ਮੇਰੇ 'ਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਇੰਨਾ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ....।” ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਠੰਡੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

“ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨੀ ਮੈਂ ਤੇਰੀ....। ਡੱਟ ਡਿਸਟਰਬ ਮੀਂ....।” ਮੈਂ ਚੀਖੀ।

“ਦੇਖ ਮੇਰੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਮਾਨ ਨਾ ਕਰ....। ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬੜਾ ਕੁਸ਼ ਹੁੰਦੈ....।” ਉਹ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਚਿੱਤੜਾਂ 'ਚ ਦੇ ਲੈ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ....। ਮੈਂ ਇਹ ਜੋਬ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਐ...।” ਆਖ ਕੇ ਮੈਂ ਗਾਹਲਾਂ ਕੱਢਦੀ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਫੜ ਕੇ ਮਾਫ਼ੀਆਂ ਮੰਗਦਾ ਫਿਰੇ।

“ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਈ...।” ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਢੈਲੀ ਹੋਈ। ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ ਕੀ ਕਰਾਂਗੀ....? ਪਰ ਉਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚੋਂ ਉਸ ਦਾ ਯਕੀਨ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੜ ਮੈਂ ਕਦੇ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਖਲੂਸ ਦਾ ਉਹ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਾਖੰਡ ਲੱਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਮਖੌਟਾ ਅਚਾਨਕ ਲਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਹਨੇ ਸੱਚੀ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਈ ਵਾਸਤੇ ਪਾਏ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਜਗਾਅ ਸਕਿਆ।

ਕੰਮ 'ਤੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਘਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਸ਼ ਛੱਡ ਗਈ। ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਂਦਾ, ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ, ਮੇਕਅੱਪ ਕਰ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ। ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਖਰੀਦ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਭਰ ਦਿੰਦੀ। ਰੋਜ਼ ਹੀ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ। ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪੌਦੇ ਸਜਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਪੌਦੇ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਦੇ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਲਿਆ ਲਿਆ ਕੇ ਘਰ ਭਰ ਦਿੰਦੀ। ਵੂਮੈਨ ਕਲੱਬ ਜੁਐਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਾ ਬਹਿਲਿਆ। ਡੈਕਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਇਹ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੇ। ਫੇਰ ਉਹ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਚੀਨੀਆਂ ਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ।

“ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ.....?” ਮੈਂ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਹਾਂਗਕਾਂਗ 'ਚ ਜਦੋਂ ਕੰਜਰੀਆਂ ਕੋਲ ਗਾਹਕ ਆਉਣੇ ਹਟ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਗਾਹਕ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਪਰ ਇਹਦੇ 'ਚ ਕਿਹੜੀ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਐ? ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਇਹ ਧੰਦਾ ਇੰਦਾਂ ਹੀ ਚੱਲਦੈ....।” ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਗਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੂੰ ਇਥੇ ਬੈਠੀ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈਂ? ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੱਭ। ਬੜਾ ਇੰਸਲਟਡ ਫੀਲ ਕੀਤਾ ਮੈਂ...। ਪਰ ਕੁਸ਼ ਕਹਿ ਨਾ ਸਕੀ। ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕੁਸ਼ ਖਾ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਕੰਮ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਠੰਡੇ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਟਾਪੂਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੀ.....ਬੱਕ ਗਈ ਸੀ। ਕੰਮ 'ਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਸੀ ਤੇ ਘਰ 'ਚ ਪਤੀ....। ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਜਿਹੇ....।

ਆਪਣੀ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿੰਦੂ ਇਕਦਮ ਰੁਕੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗ ਜਾਣ।

ਉਰਮਿਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਉਸ ਦੇ ਗਮਗੀਨ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ।

“ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਫੇਰ....?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਵੀ ਕਦੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ....?” ਬਿੰਦੂ ਹੱਸੀ।

“ਤੇ ਹਸਬੈਂਡ ਦਾ ਕੀ ਵਤੀਰਾ ਹੈ....?” ਉਰਮਿਲਾ ਬੋਲੀ।

“ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਐਡਾ ਸੋਹਣਾ ਜਵਾਨ ਐ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਗਲਿਆ ਪਿਐ....। ਉਹਦੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਖੂਹ 'ਚ ਜਾਵਾਂ ਜਾਂ ਖਾਤੇ 'ਚ...। ਲੱਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੇ ਮਰਿਆ ਸੱਪ ਗਲ ਪਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਹੁਣ ਰੱਖੇ ਸਰਦੈ ਤੇ ਨਾ ਲਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟ ਸਕਦੈ....। ਬੱਸ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲੀ ਜਾਂਦੈ...। ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਕਹਿੰਦੈ ਤੇ ਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ....। ਤੜਕੇ ਈ ਚਾਰ ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਬੈਠ ਜਾਂਦੈ....। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪੂਛਾਂ ਲਾਈ ਜਾਂਦੈ...। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰੀ ਕਿ ਆਪਣਾ ਅਲਾਜ ਕਰਵਾਵੇ ਕੁਸ਼, ਪਰ ਅੱਗਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕੀ ਲੋੜ ਐ....ਰੱਬ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸਭ ਕੁਸ਼ ਐ....। ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਈ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਆ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਪਨਾਮ ਜ਼ਰੂਰ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ ਮੇਰਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਹੀ ਨਰਕ ਭੋਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਐ ਸਭ ਕੁਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਵਾਂ। ਸਭ ਕੁਸ਼ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ....। ਅੱਗ ਲੱਗ ਜੇ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਬੀ ਨਿਕਲ ਜਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ.....ਵਿਆਹ 'ਚ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਫੇਰ ਅੱਖਾਂ ਭਰੀਆਂ।

“ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ....?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਫਰੋਲਿਆ।

“ਮਤਲਬ ਤਲਾਕ...। ਡਿਵੋਰਸ ਦੇ ਦੇਵਾਂ...। ਪਰ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ...? ਕਿੱਥੇ ਤੁਰੀ ਫਿਰੂਂਗੀ...? ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਕੱਢਦੀ ਐ...। ਪੇਕੇ ਸੋਹਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸਪੋਰਟ ਨਹੀਂ...। ਕਿਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਛੱਡਾਂ...? ਜਿਵੇਂ ਚੱਲਦੀ ਐ ਚੱਲੀ ਜਾਵੇ...। ਮੈਂ ਹਾਰ ਗਈ ਹਾਂ...।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਸਿਰ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ।

“ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰੋਬਲਮਜ਼ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਡਾ ਸੈਲਫ਼ ਅਸਟੀਮ ਮਤਲਬ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੁੜ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

“ਕਿਵੇ....?” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਵੀਂ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਢੰਗ ਤਲਾਸ਼ਾਂਗੇ....। ਦੈਨ ਯੂ ਵਿੱਲ ਸੀ ਦਾ ਡਿਫਰੈਂਸ....।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਲੰਮਾ ਹੌਕਾ ਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਰਹੀਆਂ।

“ਮੈਂ ਰੱਲਦੀ ਹਾਂ ਫੇਰ....।” ਆਖ ਕੇ ਬਿੰਦੂ ਉਠ ਖੜੀ ਹੋਈ।

ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਹੋਈ ਕਿ ਆਮ ਕਲਾਇੰਟਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਸੈਸਨ ਨਹੀਂ ਲਏ, ਸਗੋਂ ਦੂਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਆਪ ਖੋਹਲ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾਰਮਲ ਲਾਈਫ 'ਤੇ ਲੈ ਆਵੇਗੀ, ਉਸ ਦਾ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਗਾਅ ਕੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮੁੜ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ।

ਪਰ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿੰਦੂ ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਈ। ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ। ਕਈ ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਕੇ ਉਹਨੇ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਘਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ।

“ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਉਰਮਿਲਾ ਜੀ....।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਮਰੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਦੱਸਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਮਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ.....?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਲਾਂਭਾ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ....ਤੁਸੀਂ ਆ ਜਾਓ....।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਬੇਦਿਲੀ ਜਿਹੀ ਦਿਖਾਈ।

ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਕੁਝ ਪਲ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਤੇ ਹੁਣ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰ ਲਗਾਉਂਦੀ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਡੋਰ ਬੈੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਰਮਿਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਚੰਭਿਤ ਰਹਿ ਗਈ।

ਬਿੰਦੂ ਨਾਈਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਵਾਲ ਬਿਖਰੇ ਹੋਏ ਤੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰ...।

“ਆ ਜਾਓ....ਵੈਲਕਮ....।” ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ 'ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਉਰਮਿਲਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਧਿਆ ਗਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਆ ਵੜੀ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹਿੰਗਾ ਫਰਨੀਚਰ, ਛੱਤ ਨਾਲ ਲਮਕਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਲਾਈਟਾਂ, ਮਖਮਲੀ ਗਲੀਚੇ, ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਟੰਗੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਜਿੱਡੀ ਸਕਰੀਨ ਵਾਲਾ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ....।

“ਵੋਅ.....!” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਗਾਰਡਨ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਥੇ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸਵਿਮਿੰਗ ਪੂਲ ਬਣਿਆ ਸੀ।

“ਘਰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ....।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂ ਜੀ....।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ।

“ਕੀ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਆਉਣਾ ਛੱਡ ਦਿਤਾ....?” ਬਿੰਦੂ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬੈਠਦੀ ਬੋਲੀ।

“ਬੱਸ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ...। ਕੀ ਪੀਓਗੇ?” ਉਹ ਵੀ ਬੈਠ ਗਈ।

“ਕੁਝ ਨਹੀਂ....। ਮੈਂ ਪੀ ਕੇ ਆਈ ਹਾਂ....।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ।

“ਕਿੱਦਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ....?” ਮਤਲਬ ਕੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਸੀ.....?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਸਰੀਰ ਜਿਹਾ ਟੁੱਟਦੈ ਮੇਰਾ....। ਸਾਰੀ ਬੈਂਡੀ ਏਕ ਕਰਦੀ ਐ....। ਪੇਨ ਕਿੱਲਰਜ਼ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਲਿਵਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ...। ਹੁਣ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੇਨ ਕਿੱਲਰ ਟੋਟਲੀ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ....। ਕਦੇ ਸਿਰ ਦੁੱਖਦੇ ਤੇ ਕਦੇ ਮੋਢੇ.....ਕਦੇ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚਿਣਗਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਕਦੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਸੂਈਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਚੁੱਭਦੀਆਂ ਨੇ। ਕੁਸ਼ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ....।” ਬਿੰਦੂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਿਮਾਰ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਵਾਈ ਲੈਣੀ ਸੀ...।” ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

“ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਆਂ....। ਸਭ ਕੁਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਹੋਮੋਪੈਥੀ, ਚੀਨੀਆਂ ਦੀ ਦਵਾਈ, ਐਕੂਪੋਚਰ, ਰਫਲੈਕਸੋਲੋਜੀ.....ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ....। ਮੈਂ ਥੱਕ ਗਈ ਦਵਾਈਆਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ....। ਦਿਲ ਕੱਚਾ ਹੁੰਦੈ ਹੁਣ ਤਾਂ ਦਵਾਈ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀ...।” ਉਹਨੇ ਜੀਭ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਲਟੀ ਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦੈ ਫੇਰ....? ਮਤਲਬ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ....ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਸਿੰਪਟਮਜ਼.....?” ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਵਾਕਈ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਹੈਲਪ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

“ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ....। ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਆਂ...ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਨਹੀਂ...। ‘ਚਾਰ ਰਾਤਾਂ’ ਕਿਸੇ ਚੱਜ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਸੌ ਲਵਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵਾਂ....।” ਬਿੰਦੂ ਨੇ ਸੁੱਕੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੀਭ ਫੇਰੀ।

ਤੇ ਉਰਮਿਲਾ ਨੇ ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਚਮਕ ਦੇਖੀ ਸੀ।